

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
КАФЕДРА ПРАВОЗНАВСТВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

INTERNATIONAL GRANT SYSTEM (МІЖНАРОДНІ ГРАНТИ)

з підготовки здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти

Галузь знань	081 «Право»
--------------	-------------

Спеціальність	081 «Право»
---------------	-------------

Освітня програма	«Право»
------------------	---------

Полтава 2020 рік

Розробник (-и)/укладачі програми:

Стрілець Б. В. – старший викладач кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі

Рецензенти програми:

Городецька І. А. – доктор юридичних наук, професор кафедри політології, права та філософії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Шкуруній О. В. – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Полтавського державного аграрного університету

Програму навчальної дисципліни “International Grant System” (“Міжнародні гранти”) обговорено і схвалено на засіданні кафедри правознавства

Протокол засідання кафедри від 31 серпня 2020 р., № 1

Завідувач кафедри правознавства

д. ю. н., професор

_____ Г. В. Лаврик

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

д. ю. н., професор

_____ С. О. Гладкий

ПОГОДЖЕНО

Голова науково-методичної ради,

д. е. н., професор

_____ Н.С. Педченко

Анотація навчальної дисципліни

Серед передумов, що сприятимуть зростанню національної економіки, важливу роль відіграє формування у новій генерації спеціалістів у різних сферах знань і вмінь використання сучасного проектного підходу до залучення небюджетних коштів, в першу чергу, через проекти і програми, і засвоєння методології управління проектами. У світі існує безліч можливостей для фінансування проектів, міжнародні організації та інші міжнародні грантодавці пропонують значну кількість грантів, однак через просте незнання чи брак знань про методику підготовку проектів, статистика отримання грантів вітчизняними спеціалістами лишає бажати кращого.

З метою зміни ситуації, що склалася та задля отримання знань про міжнародні гранти та підготовку грантових проектів студентам пропонується вивчення курсу “International Grant System” (“Міжнародні гранти”).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, методичні та прикладні аспекти планування, підготовки, реалізації проектів на здобуття міжнародних грантів.

Мета навчальної дисципліни “International Grant System” (“Міжнародні гранти”) – формування у майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування універсального інструментарію розробки та реалізації міжнародних грантових проектів, отримання знань про існуючих міжнародних грантодавців.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Сутність поняття «грант» та класифікація грантів. Донорські організації та грантодавчі установи. Міжнародні програми і гранти як джерела фінансування досліджень. Особливості формування та реалізації міжнародних проектів на сучасному етапі. Пошук джерел фінансування проектів. Підготовча робота до розробки грантового проекту. Праця над проектною ідеєю. Підготовка опису проекту. Підготовка проектної заявки на міжнародний грант. Інформація про заявника (апліканта) при підготовці і складанні заявки на міжнародний грант. Грантрайтинг. Підготовка і складання заявки на міжнародний грант. Структура проектної заявки. Презентація, реалізація й завершення міжнародного грантового проекту. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги. Офіційний портал координації міжнародної технічної допомоги в Україні. Міжнародні державні і приватні фонди. Міжнародні проекти і програми розвитку

вищої освіти та науково-технологічної галузі. Міжнародні донорські організації та проекти міжнародної технічної допомоги, які працюють в Україні. Постійно діючі програми та гранти. Програма Horizon 2020 та Європейська Рада з наукових досліджень.

Аннотація учебной дисциплины

Среди предпосылок, способствующих росту национальной экономики, важную роль играет формирование у нового поколения специалистов в различных областях знаний и умений использования современного проектного подхода к привлечению внебюджетных средств, в первую очередь, через проекты и программы, и усвоение методологии управления проектами. В мире существует множество возможностей для финансирования проектов, международные организации и другие международные грантодатели предлагают значительное количество грантов, однако из простого незнания или нехватки знаний о методике подготовки проектов, статистика получения грантов отечественными специалистами оставляет желать лучшего.

С целью изменения сложившейся ситуации и для получения знаний о международных грантах и подготовке грантовых проектов студентам предлагается изучение курса “International Grant System” (“Международные гранты”).

Предметом изучения учебной дисциплины являются теоретические, методические и прикладные аспекты планирования, подготовки, реализации проектов на получение международных грантов.

Цель учебной дисциплины “International Grant System” (“Международные гранты”) – формирование у будущих специалистов надлежащих практических умений и навыков применения универсального инструментария разработки и реализации международных грантовых проектов, получения знаний о существующих международных грантодателях.

Содержание учебной дисциплины раскрывается в следующих темах: Сущность понятия «грант» и классификация грантов. Донорские организации и грантодательские учреждения. Международные программы и гранты как источник финансирования исследований. Особенности формирования и реализации международных проектов на современном этапе. Поиск источников финансирования проектов. Подготовительная работа к разработке грантового проекта. Работа над проектной идеей.

Подготовка описания проекта. Подготовка проектной заявки на международный грант. Информация о заявителе (аппликанте) при подготовке и составлении заявки на международный грант. Грантрайтинг. Подготовка и составление заявки на международный грант. Структура проектной заявки. Презентация, реализация и завершение международного грантового проекта. Правовое регулирование международной технической помощи. Официальный портал координации международной технической помощи в Украине. Международные государственные и частные фонды. Международные проекты и программы развития высшего образования и научно-технологической отрасли. Международные донорские организации и проекты международной технической помощи, которые работают в Украине. Постоянно действующие программы и гранты. Программа Horizon 2020 и Европейский исследовательский совет.

Annotation of educational discipline

Among the prerequisites for the growth of the national economy, the formation of knowledge and skills in a new generation of specialists in various fields with regards to using a modern project approach to attracting extra-budgetary funds, primarily through projects and programs, and learning of project management methodology, are of great importance. There are many opportunities for financing projects in the world, as international organizations and other international donors offer a significant number of grants, but due to simple ignorance or lack of knowledge about the methodology for preparing projects, the statistics of receiving grants by domestic specialists leaves much to be desired.

In order to change the current situation and to provide knowledge about international grants and the preparation of grant projects, students are invited to study the course “International Grant System” (“International grants”).

The subject of study of the discipline includes theoretical, methodological and applicational aspects of planning, preparation, and implementation of projects for receiving international grants.

The goal of the “International Grant System” (“International grants”) discipline is to develop in future specialists proper practical skills and abilities to use universal tools for the development and implementation of international grant projects, and to gain knowledge about existing international donors.

The content of the discipline is revealed in the following topics: The essence of the “grant” concept and the classification of grants. Donor

organizations and grant-awarding institutions. International programs and grants as a source of research funding. Features of the preparation and implementation of international projects at the present stage. Search for sources of funding for projects. Preparatory work for the development of the grant project. Working on a project idea. Preparation of a project description. Preparation of a project application for an international grant. Information about an applicant when preparing and drawing up an application for an international grant. Grantwriting. Preparation and drafting of an application for an international grant. The structure of the project proposal. Presentation, implementation and completion of an international grant project. Legal regulation of international technical assistance. The official portal for the coordination of international technical assistance in Ukraine. International public and private foundations. International projects and programs for the development of higher education and the scientific and technological industry. International donor organizations and international technical assistance projects that operate in Ukraine. Permanent programs and grants. Horizon 2020 and European Research Council.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “International Grant System” (“Міжнародні гранти”) укладена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів початкового рівня (короткий цикл) вищої освіти спеціальності 081 «Право» освітня програма «Право», затвердженої наказом по університету від 01 вересня 2020 року № 114-Н.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні, методичні та прикладні аспекти планування, підготовки, реалізації проектів на здобуття міжнародних грантів.

Метою викладання навчальної дисципліни “International Grant System” (“Міжнародні гранти”) є формування у майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування універсального інструментарію розробки та реалізації міжнародних грантових проектів, отримання знань про існуючих міжнародних грантодавців.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

- здатність до спілкування другою (іноземною) мовою (ЗК-2);
- здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел, у тому числі з використанням сучасних технологій і баз даних (ЗК-4);
- здатність до абстрактного й аналітичного, критичного мислення; здатність генерувати нові ідеї (ЗК-7);
- здатність знаходити творчі рішення або відповіді на чітко визначені та абстрактні проблеми на основі ідентифікації та застосування даних (ЗК-10);

спеціальні (фахові, предметні):

- знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, їх закріплення у законодавстві України; (ФК-4)
- здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції, здійснювати публічні виступи, брати участь у дискусіях з правових питань; (ФК-10)
- здатність до логічного, критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності; (ФК-12)
- навички самостійної роботи над документальним матеріалом, наочністю; (ФК-13);
- здатність обґрунтовувати доцільність і актуальність грантових проектів та здатність реалізовувати їх;
- здатність до міждисциплінарної взаємодії та вміння співпрацювати у команді з представниками інших професійних сфер в якості юридичного експерта.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні результати навчання:

- спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію;
- здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми, оцінювати недоліки і переваги аргументів;

фахові результати навчання:

- демонструвати необхідні знання та розуміння міжнародних стандартів прав людини, їх закріплення у законодавстві України;
- володіти методами організації науково-дослідної діяльності;
- освоїти методики обґрунтування доцільності грантових проектів, а також уміти реалізовувати грантові проекти;
- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки;
- застосовувати навички самостійного опанування різноманітного документального матеріалу;
- уміти створити робочу групу (команду) для реалізації грантового проекту, оптимально визначати функції окремих членів команди, створити умови для вироблення загального командного рішення (реалізації грантового проекту).

Навчальна дисципліна є **вибірковою**.

Форма підсумкового контролю знань: ПМК.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Міжнародні гранти та проекти: загальні положення

Тема 1. Сутність поняття «грант» та класифікація грантів. Донорські організації та грантодавчі установи.

Визначення поняття «грант». Види грантів. Переваги та недоліки грантів. Відкриті та закриті грантові програми. Разові конкурси. Циклічні конкурси. Постійні конкурси. Гранти загальної підтримки. Гранти на програми та проекти. Гранти з частковим фінансуванням. Капітальні гранти. Корпоративні гранти. Початкові гранти. Гранти в натуральній формі. Перспективні гранти. Посередницькі гранти. Стимулюючі гранти. Цивільні гранти. Інтернет-ресурси, інститути, наукові центри як інформаційні джерела пошуку грантів. Донорські організації (донори). Класифікація донорів. Вітчизняні та міжнародні донори. Види міжнародних донорів: міждержавні організації, урядові, суспільні та корпоративні донори. Грантодавчі установи.

Тема 2. Міжнародні програми і гранти як джерела фінансування досліджень

Міжнародна програма як група пов'язаних і координованих міжнародних проектів, які забезпечують досягнення мети на основі вибраної стратегії. Діюча система міжнародних донорських організацій. Білатеральні проекти науково-технологічного співробітництва. Особливості управління білатеральними проектами науково-технологічного співробітництва. Управління виконанням проектів, підтриманих Українським Науково-Технологічним центром (The Science and Technology Center in Ukraine, STCU).

Тема 3. Особливості формування та реалізації міжнародних проектів на сучасному етапі

Сутність та типологія міжнародних проектів. Сутнісні аспекти системи управління міжнародними проектами. Особливості формування інституту власника в міжнародних проектах. Організаційно-технологічні особливості управління міжнародними проектами. Основні учасники міжнародних проектів. Інфраструктура міжнародних проектів. Міжнародний лізинг. Міжнародний франчайзинг. Особливості договорів.

Тема 4. Пошук джерел фінансування проектів

Класифікація грантодавців. Типи та різновиди фондів. Обмеження, що визначають специфіку й умови діяльності фонду. Вибір і звернення до

обраного фонду. Співпраця з грантодавцями. Фандрайзингова діяльність. Складання бюджету проекту. Види звітності. Результат фандрайзингової компанії. Подяка. Види подяки. Заходи, спрямовані на подяку донору. Розвиток проекту після закінчення фінансування. Моніторинг та оцінювання.

Модуль 2

Розробка проектів та формування проектних заявок на міжнародні гранти

Тема 5. Підготовча робота до розробки грантового проекту

Напрями підготовчої роботи (перед написанням проекту). Пошук та формулювання основної ідеї, на яку необхідні кошти. Оцінка потреб. Збір та аналіз інформації. Попередній моніторинг потенційного грантодавця: моніторинг діяльності загалом, його місії; моніторинг критеріїв (географічних, організаційних, тематичних) для надання грантів; моніторинг підтриманих проектів за минулі роки. Моніторинг діяльності «конкурентів», ступінь розробки проблематики. Оцінка потреб, збір і аналіз інформації, аналіз зацікавлених сторін, загальні критерії оцінки проекту.

Тема 6. Праця над проектною ідеєю. Підготовка опису проекту

Життєвий цикл проекту: зародження ідеї проекту, розробка, створення, поширення, використання продуктів (результатів) проекту. Можливі джерела виникнення ідей: бачення апліканта, сигнали ринку, оточення, логіка розвитку галузі, результати наукових досліджень, дії конкурентів, конкурси ідей. SWOT-аналіз – аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища апліканта, LEAN-аналіз – визначення напрямків, які вже не є конкурентноспроможними. Мозковий штурм. Бюджет проекту. Визначення ліміту часу для виконання проекту. Управління ризиками. Моніторинг, оцінювання та аудит проекту. Логіко-структурна матриця проекту. Виконавці проекту.

Тема 7. Підготовка проектної заявки на міжнародний грант

Методичні підходи до здобуття грантів. Аналіз зацікавлених сторін. Аналіз проблем. Вибір потенційних донорів. Початок роботи над проектною заявкою, її написання. Початок роботи над проектною заявкою. Титульний аркуш. Анотація. Вступ. Постановка проблеми. Мета і завдання проекту. Методи. Аудиторія проекту. Припущення. Очікувані результати. Оцінювання. План реалізації проекту. Звітність. Бюджет. Додатки. Стиль написання. Підсумковий самоконтроль.

Тема 8. Інформація про заявника (апліканта) при підготовці і складанні заявки на міжнародний грант

Резюме або Curriculum vitae (CV) заявника (апліканта) та його роль при підготовці і складанні заявки на міжнародний грант. Способи привернення уваги до резюме. Методи та етапи написання. Структура та основна інформація, що має бути в CV. Потенційні недоліки та труднощі при написанні. Візуальне оформлення. Можливі причини відхилення CV.

Тема 9. Грантрайтинг. Підготовка і складання заявки на міжнародний грант. Структура проектної заявки

Проектна заявка на грант як документ, що представляє й описує план дій. Структура проектної заявки. Моніторинг вимірювання впливу проекту. Приклади формулювання результатів проекту. Основна частина заявки. Формулювання напрямів моніторингу та оцінки ефективності проекту. Складові проектної заявки. Титульний аркуш. Коротка анотація. Постановка проблеми. Мета та завдання. Методи та заходи. Оцінка та звітність.

Тема 10. Презентація, реалізація й завершення міжнародного грантового проекту

Структура презентації міжнародного грантового проекту. Мистецтво презентації. Краш-тест проекту та способи його проведення. Реалізація грантового проекту. Труднощі, які виникають під час реалізації міжнародного грантового проекту. Терміни та умови впровадження грантового проекту. Освітній і персональний менеджмент. Управління міжнародним грантовим проектом. Оперативне планування міжнародного грантового проекту. Формування команди міжнародного грантового проекту. Моніторинг і оцінка міжнародного грантового проекту. Методи та інструменти оцінки міжнародного грантового проекту. Завершення проекту. Підведення підсумків. Звіт про виконаний проект. Змістова і фінансова частини звіту. Поширення результатів проекту.

Модуль 3

Міжнародна технічна допомога. Міжнародні програми та донорські організації (грантодавці)

Тема 11. Правове регулювання міжнародної технічної допомоги. Офіційний портал координації міжнародної технічної допомоги в Україні

Визначення міжнародної технічної допомоги. Історія виникнення та розвитку міжнародної технічної допомоги. Партнери міжнародної технічної допомоги. Механізми та форми надання міжнародної технічної допомоги. Міжнародна технічна допомога Україні. Дискусія щодо

ефективності міжнародної допомоги. Вдосконалення системи здійснення міжнародної допомоги.

Офіційний веб-портал координації міжнародної технічної допомоги ProAID Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

Тема 12. Міжнародні державні і приватні фонди

Діюча система міжнародних донорських організацій. Донорські програми організацій системи Організації Об'єднаних Націй (ООН): Програми розвитку ООН (ПРООН), Програми ООН з довкілля (ЮНЕП), Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), Глобального екологічного фонду (ГЕФ) та ін. Міжнародні фінансові інституції (Світовий Банк, Європейський банк реконструкції і розвитку, Європейський інвестиційний банк та ін.). Урядові організації держав Європи, Америки, Азії. Процедурні вимоги і особливості надання фінансової підтримки закордонними урядовими і міжурядовими фондами. Діяльність приватних фондів. Причини і мотиви безповоротного (грантового) фінансування проектів. Благодійність. Філантропія. Підтримка демократії. Формування громадянського суспільства. Пропаганда ліберальних цінностей. Пропагування товарів і технологій. Стимування міграції. Пропаганда національних цінностей.

Тема 13. Міжнародні проекти і програми розвитку вищої освіти та науково-технологічної галузі

Правила участі в конкурсах та основні вимоги до реалізації проектів європейських освітянських програм. Європейські освітянські програми Еразмус+ (Erasmus+). Рамкові Програми науково-технологічного розвитку Європейського Союзу. Практика роботи із сайтом Європейської Комісії. Діяльність Українського науково-технологічного центру (STCU). Програми академічної мобільності: Fulbright, DAAD та ін.

Тема 14. Міжнародні донорські організації та проекти міжнародної технічної допомоги, які працюють в Україні

Агентство США по міжнародному розвитку. Академія розвитку освіти. Американська асоціація юристів. Американська рада міжнародної освіти. Американський фонд охорони навколишнього середовища і здоров'я. Британська Рада. Економічна освіта та дослідницький консорціум. Європейський науковий фонд. Європейський фонд з розвитку освіти. Ініціатива з соціальної дії та відродження Єврозії. Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадянського почину «Єднання». Інститут Аспена, Фонд досліджень неприбуткового сектору.

Інститут миру Сполучених Штатів Америки. Карпатський фонд. Компанія «Американ експрес». Корпорація Карнегі в Нью-Йорку. Корпус миру. Міжнародний фонд "Відродження". Національна дослідницька рада. Національний Фонд Підтримки Демократії. Польська програма іноземної допомоги. Польський фонд "KNOW-HOW". Фундація українсько-польської співпраці RAUCI. Посольство Великобританії в Україні. Посольство Німеччини в Україні. Програма розвитку ООН в Україні. Програма технічної допомоги TACIS. Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів. Схема підтримки малих екологічних проєктів (SEPS II). Трест у підтримку взаєморозуміння. Фонд Білла і Мелінди Гейтс. Фонд Бредлі. Фонд ДООЕН. Фонд ім. Стефана Баторія. Фонд Картажа. Фонд Чарльза Стюарта Мотта. Фонд Сороса «Інститут відкритого суспільства». Фонд «Євразія».

Тема 15. Постійно діючі програми та гранти

Грантові та кредитні програми: «Енергозбереження», «Чисте виробництво». Грант Європейського Союзу для ОСББ на утеплення будинків. Міжнародний Вишеградський фонд малі та середні гранти. Креативна Європа. Конкурсна програма «Стипендії» від Українського культурного фонду. Конкурс «Фонду розвитку українських ЗМІ» за підтримки посольства США. Ініціативний центр сприяння активності та розвитку громадського почину (ICAP «Єднання»). Платформа «Маркетплейс» Агентства США з міжнародного розвитку. Global Innovation Fund 2020 (Глобальний інноваційний фонд). Загальний конкурс від фонду сприяння демократії Посольства США.

Тема 16. Програма Horizon 2020 та Європейська Рада з наукових досліджень

Програма Horizon 2020. Європейська Рада з наукових досліджень (European Research Council). Структура програми Horizon 2020. Передова наука, лідерство у промисловості та суспільні виклики. Передові дослідження. Фінансування Європейська Рада з наукових досліджень (European Research Council). Програма імені Марії Склодовської-Кюрі. Новітні та майбутні технології. Інфраструктура світового рівня. Лідерство у промисловості. Суспільні виклики.

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти та угоди:

1. Проєкт "Вища освіта України" Угода про грант фонду E5P між Україною та Європейським інвестиційним банком, підписана 17 грудня 2018 р., ратифікована 16 квітня 2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/971_003-18/ed20200416#Text

2. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних проєктів: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 р. № 701 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/701-2011-%D0%BF#Text>

3. 2013/743/EU: Council Decision of 3 December 2013 establishing the specific programme implementing Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decisions 2006/971/EC, 2006/972/EC, 2006/973/EC, 2006/974/EC and 2006/975/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013D0743>

4. Regulation (EU) No 1288/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing 'Erasmus+': the Union programme for education, training, youth and sport and repealing Decisions No 1719/2006/EC, No 1720/2006/EC and No 1298/2008/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013R1288>

5. Regulation (EU) No 1291/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing Horizon 2020 – the Framework Programme for Research and Innovation (2014-2020) and repealing Decision No 1982/2006/EC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32013R1291>

Основні рекомендовані джерела інформації:

6. Бабій О.Я., Петрик О.В., Скорохода М.Р. (уклад.) Гранти 2017. Каталог донорських організацій. Навч.-практичний посібник. – Бурштин: Клуб сталого бізнесу, 2017. – 89 с.

7. Методичні рекомендації щодо написання проєктних заявок. Навч. посібник / МГО «Регіональний центр транскордонного співробітництва Єврорегіон «Дністер». – Вінниця: Єврорегіон «Дністер», 2015. – 54 с.

8. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері : метод. рек. для органів влади та недерж. орг-цій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулініча. – Харків : Золоті сторінки, 2017. – 148 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

9. Безверхнюк Т.М. Ресурсне забезпечення регіонального управління: теоретико-методологічні засади : [монографія] / Т.М. Безверхнюк. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2009. – 318 с.

10. Грантрайтинг: методичні рекомендації для органів публічної влади щодо написання проектних заявок / [О.В. Кулініч, Д.С. Ткачов, С.Є. Ігнат'єв та ін.] ; за ред. О.В. Кулініча. – Х. : Регіональний центр міжнародних проектів і програм, 2013. – 78 с.

11. Данилов В. Л. Основы фандрайзинга. Теория и практика. Учебное пособие. – М.: Росинформагротех, 2018. – 164 с.

12. Демуз І. О. Фандрайзинг і грантрайтинг як особливий фінансовий механізм міжнародної підтримки наукових проектів в Україні / І. О. Демуз // Економічний вісник університету. – 2019. – Вип. 43. – С. 12–20. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esvu_2019_43_4

13. Жезьнік Г. Європейські фонди для самоврядування України — як правильно управляти європейським проектом / Г. Жезьнік, І. Кульчицький, В. Монкевіч. – Варшава, 2008. – 138 с.

14. Как просить деньги на некоммерческие проекты у благотворительных фондов. В помощь пишущим заявки на гранты. – М. : Пед. об-ние «Радуга», 1996. – 46 с.

15. Михайлова М. Новости фандрайзинга (Учебное пособие для фандрайзеров и тренеров) / М. Михайлова, Є. Чижевская, О. Алексеева, Б. Цирульников [сост. Н.В. Крыгина, ред. Т.А. Боловинова]. – М. : Фонд социального развития и охраны здоровья «ФОКУС-МЕДИА», 2005. – 148 с.

16. Морозов Є.Л. Механізми державного управління науково–технічними програмами та проектами соціально-економічного розвитку регіону: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Є.Л. Морозов; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2005. – 20 с.

17. Партнерские отношения. Поиск средств. Разработка проекта. Управление проектом. – Донецк : А-во регион. развития «Донбасс», 2000. – 94 с.

18. Основні засади проектного менеджменту / Черніг. центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.; Упор. ЧабакЛ. А. – Чернігів: Сіверський центр післядипломної освіти, 2016. – 56 с.

19. П'ять вдалих кроків до європейського проекту. / Посібник. Публікація в рамках проекту «Підтримка локальних спільнот України в залученні європейських фондів», співфінансованого МЗС РП в рамках Програми „Польська Допомога 2009”. – Режим доступу: <http://horizon2020.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/5-кроків-до-Європейського-проекту.pdf>

20. Розробка Концептуальної Ноти проекту: практ. посіб. / Проект Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». – GIZ International Services, 2013. – 33 с.

21. Сбруєв М. Г. Технології грантового супроводу науково-дослідних проектів в університетах США / М. Г. Сбруєв // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 3. – С. 139–153. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_3_19

22. Софій О. Державний фонд регіонального розвитку: механізм / процедури підготовки та відбору проектів регіонального розвитку / О. Софій. – Львів : Європейський діалог, 2015. – 53 с.

23. Торгалло Т. Механізми формування і реалізації проектів регіонального розвитку: стан наукового розроблення. Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. праць. – 2016. – Вип. 1. – С. 101–109. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dums_2016_1_16

24. Фесенко Т.Г. Управління проектами: теорія та практика виконання проектних дій: навч. посібник. Х.: ХНАМГ. – 2012. – 181 с.

25. Чемерис А. Розроблення та управління проектами у публічній сфері: європейський вимір для України : практ. посіб. / [Чемерис А.]; Швейц.-укр. проект «Підтримка децентралізації в Україні — DESPRO». — Київ : ТОВ «Софія-А». – 2012. – 80 с.

26. Чернов С. В. Вдосконалення державного механізму експертизи публічних проектів. Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи: матеріали VIII міжнар. наук. інтернет-конференції аспірантів та докторантів з державного управління. (Одеса, 26 трав. 2017 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2017. – С. 159–161.

27. Чернов С.В., Руда І. В. Актуальність впровадження проектного менеджменту в органах державної влади в умовах децентралізації. Управління проектами у розвитку суспільства: матеріали XII міжнар. конф. (Київ, 22–23 трав. 2015 р.). Київ: КНУБА, 2015. С. 271–272.

28. Шинкарюк О. В., Сігайов А. О. Інституалізація провідних елементів механізму державного регулювання регіонального людського розвитку (Частина I) / Шинкарюк О. В. // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2016. – №3(35). – С. 80–92.

29. Bauer D.G. The "how to" grants manual: successful grantseeking techniques for obtaining public and private grants. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 2015. – 720 p.

30. Payne M.A. Grant Writing Demystified: A Self-Teaching Guide. McGraw-Hill, 2010. – 256 p

31. Smith N.B., Gabriel Works E. The Complete Book of Grant Writing: Learn to Write Grants Like a Professional. Sourcebooks, 2006. – 272 p.

32. Yang O.O. Guide to Effective Grant Writing: How to Write a Successful NIH Grant Application. 2nd Edition. – Springer, 2012. – 99 p.